

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

FAKULTA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

KATEDRA APLIKOVANÉ EKOLOGIE

Přestupky v ochraně
životního prostředí v České republice

Bakalářská práce

Vedoucí práce: prof. JUDr. Milan Damohorský, DrSc.

Autor: Iveta Chmelová

2023

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Fakulta životního prostředí

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Iveta Chmelová

Krajinářství

Územní technická a správní služba

Název práce

Přestupky v ochraně životního prostředí v České republice

Název anglicky

Offenses in environmental protection in the Czech Republic

Cíle práce

Cílem bakalářské práce je na základě kontrolní činnosti České inspekce životního prostředí podat ucelený pohled na porušování ochrany v oblastech životního prostředí právníckými osobami a fyzickými osobami podnikajícími a uvést konkrétní příklady přestupků v oblastech životního prostředí z poslední doby.

Metodika

Prostudování legislativy a literatury vztahující se k tématu.

Na základě zjištěných informací zaměřujících se na ochranu a právo životního prostředí, nejprve bude vymezena ochrana a dozor nad ochranou životního prostředí, a to v rámci zvolených oblastech životního prostředí. Následně bude vymezena deliktní odpovědnost právníckých osob a fyzických osob podnikajících, dle práva České republiky. Dle informací z České inspekce životního prostředí budou uvedeny významné případy přestupků ve zvolených oblastech životního prostředí.

Na závěr bude provedeno celkové shrnutí podle dosud zjištěných a zpracovaných informací.

Doporučený rozsah práce
60 stran

Klíčová slova

životní prostředí, přestupky, právnické osoby, fyzické osoby podnikající, sankce

Doporučené zdroje informací

- BOHADLO, David. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: komentář. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2022. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7676-419-4.
- DAMOHOŘSKÝ, M. *Právo životního prostředí*. V Praze: C.H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-338-7.
- HORZINKOVÁ, Eva a Zdeněk FIALA. *Správní právo hmotné: obecná část*. 3. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2019. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-353-7.
- JELÍNKOVÁ, J. – HAVELKOVÁ, S. *Přestupky v praxi orgánů ochrany životního prostředí*. V Praze: C.H. Beck, 2021. ISBN 978-80-7400-839-9.
- JEMELKA, Luboš. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích: komentář. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-772-9.

Předběžný termín obhajoby
2022/23 LS – FŽP

Vedoucí práce

prof. JUDr. Milan Damohorský, DrSc.

Garantující pracoviště

Katedra aplikované ekologie

Elektronicky schváleno dne 7. 3. 2023

prof. Ing. Jan Vymazal, CSc.
Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 7. 3. 2023

prof. RNDr. Vladimír Bejček, CSc.
Děkan

V Praze dne 19. 03. 2023

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma: „Přestupky v ochraně životního prostředí v České republice“, vypracovala samostatně a citovala jsem všechny informační zdroje, které jsem v práci použila a které jsem rovněž uvedla na konci práce v seznamu použitých informačních zdrojů.

Jsem si vědoma, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, především ustanovení § 35 odst. 3 tohoto zákona, tj. o užití tohoto díla.

Jsem si vědoma, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím s jejím zveřejněním podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a to i bez ohledu na výsledek její obhajoby.

Svým podpisem rovněž prohlašuji, že elektronická verze práce je totožná s verzí tištěnou a že s údaji uvedenými v práci bylo nakládáno v souvislosti s GDPR.

V Praze dne: 27.03.2023

PODĚKOVÁNÍ

Na tomto místě bych chtěla poděkovat panu profesorovi JUDr. Milanovi Damohorskému, DrSc., vedoucímu bakalářské práce, za podnětné připomínky a cenné rady k vypracování této práce.

ABSTRAKT

Hlavním tématem této bakalářské práce jsou přestupky v ochraně životního prostředí způsobené právníckými osobami a fyzickými osobami podnikajícími, které byly zjištěny při kontrolní činnosti Českou inspekcí životního prostředí. Jedná se tedy o přestupky spadající do kategorie nepřirodních zdrojů znečištění životního prostředí, které byly způsobeny lidskou činností ve zvolených oblastech životního prostředí. Zvolenými oblastmi po domluvě s vedoucím této bakalářské práce je voda, příroda a krajina, lesy a odpadové hospodářství. Pro téma práce je klíčový pojem ochrana a dozor nad životním prostředím, neboť zjištěné porušení ochrany životního prostředí, pověřenou inspekcí vede ke zjištění přestupků v oblasti životního prostředí.

Cílem práce je poskytnout ucelený náhled na porušování ochrany životního prostředí právníckými a fyzickými osobami vycházející z podstatné části této práce, kterou je kontrolní činnost České inspekce životního prostředí na konkrétních případech z jednotlivých složek životního prostředí.

Metody, které byly použity při psaní této práce jsou metoda deskripce, dedukce syntézy a analýzy.

Klíčová slova: přestupky, právnícké osoby, fyzické osoby podnikající, správní tresty, životní prostředí

ABSTRAKT

The main topic of this bachelor's thesis is violations in the protection of the environment caused by legal entities and natural persons doing business, which were detected during control activities by the Czech Environmental Inspectorate. These are therefore offenses falling into the category of non-natural sources of environmental pollution, which were caused by human activity in selected areas of the environment. The areas chosen after agreement with the supervisor of this bachelor's thesis are water, nature and landscape, forests and waste management. The concept of protection and supervision of the environment is key to the theme of the work, as the detected violation of environmental protection by the authorized inspection leads to the detection of violations in the field of the environment.

The aim of the work is to provide a comprehensive overview of violations of environmental protection by legal entities and natural persons based on the essential part of this work, which is the control activity of the Czech Environmental Inspectorate on specific recent cases from individual components of the environment.

The methods that were used in writing this thesis are the method of description and deduction synthesis and analysis.

Keywords: offences, legal entities, entrepreneurial natural persons, administrative penalties, environment

OBSAH

SEZNAM ZKRATEK

ÚVOD.....	1
1. OCHRANA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ.....	3
2. DOZOR NAD OCHRANOU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ.....	6
2.1. Česká inspekce životního prostředí.....	6
2.2. Kontrolní činnost v rámci vymezených oblastí.....	9
2.2.1. Ochrana vody.....	9
2.2.2. Ochrana přírody a krajiny.....	10
2.2.3. Ochrana lesa.....	11
2.2.4. Odpadové hospodářství.....	12
2.3. Právní předpisy.....	13
3. SPRÁVNĚPRÁVNÍ ODPOVĚDNOST.....	17
3.1. Přestupky.....	18
3.2. Pachatelé přestupků.....	19
3.2.1. Právní osoby.....	20
3.2.2. Fyzické osoby podnikající.....	22
3.3. Správní tresty.....	23
4. VYBRANÉ PŘÍPADY.....	24
4.1. Přestupky na úseku ochrany vody.....	24
4.2. Přestupky na úseku ochrany přírody a krajiny.....	26
4.3. Přestupky na úseku ochrany lese.....	29
4.4. Přestupky na úseku odpadového hospodářství.....	30
ZÁVĚR.....	34
PŘEHLED LITERATURY A POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	37

PŘEHLED PŘÍLOH.....	46
---------------------	----

SEZNAM ZKRATEK

ČIŽP	Česká inspekce životního prostředí
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
OI	oblastní inspektorát
OOV	odbor ochrany vod
ČOV	čistírna odpadních vod
ES	Evropské společenství

ÚVOD

At' už v průmyslu, nebo ve výrobě, se lidé svými činnostmi v různých oborech dostávají do kontaktu se životním prostředím, které tím ovlivňují. Je proto důležité plnit právní předpisy, které upravují využívání životního prostředí, aby nedocházelo k jeho poškozování.

Životní prostředí je propojený systém složený z jednotlivých složek, kterými jsou vzduch, voda, půda, organismy, ekosystémy a energie. Příznivé životní prostředí má zásadní význam pro lidské zdraví tím, že poskytuje a uspokojuje potřeby nezbytné k životu. Mezi tyto potřeby patří čistý vzduch, čistá voda, úrodná půda pro produkci potravin a energetické a materiálové vstupy pro výrobu. V opačném případě se nepříznivé životní prostředí může stát zdrojem stresorů s negativním působím na zdraví lidí. Například změna klimatu, ztráta biologické rozmanitosti a degradace půdy mohou negativně ovlivnit život lidí tím, že ohrožují schopnost poskytovat ekosystémové služby, jako je již zmíněný přístup k pitné vodě a potravinám. Modro-zelená infrastruktura také pomáhá regulovat klima a předcházet záplavám.

Je nutno uvést, že existují nejenom civilizační neboli antropogenní zdroje znečišťování, ale také přírodní zdroje znečišťování prostředí. Mezi zdroje přírodní, které ale zahrnují podstatně menší procento než ty antropogenní, patří např. požáry, svévolné lesní úniky plynů např. metanu nebo radonu ze země, dále také divoká zvířata, která přispívají k uvolňování bioplynů do prostředí.¹ Ovšem mezi nejvýznamnější zdroje znečišťování životního prostředí patří ty antropogenní. Zejména se jedná o silniční dopravu, průmysl, spalování pevných paliv, energetiku a také zemědělství. Mění se i rozsah kontaminantů vstupujících do životního prostředí, a to vývojem nových chemikálií používaných v průmyslu.²

Přestože dnes firmy v České republice, až na výjimky, nevypouštějí černý kouř

¹ MŽP, ©2008-2023: Zdroje znečišťování ovzduší (online) [cit.2023.02.28], dostupné z <https://www.mzp.cz/cz/zdroje_znecistovani_ovzduji>.

² Tamtéž.

do ovzduší, a ani nevypouštějí znečištěné odpadní vody do řek, průmysl zůstává stále významným znečišťovatelem životního prostředí.³ Proto je hlavní podstatou této práce poukázat na subjekty, které mají práva, ale také povinnosti vůči znečišťování životního prostředí vyplývající z konkrétních právních předpisů v oblasti životního prostředí. Právní odpovědnost za výše uvedené se odvíjí od postavení subjektů ve společnosti neboli pozic či postavení, ve kterém se nacházejí. Práce se zaměřuje konkrétně na dva subjekty, a to na právnické osoby a fyzické osoby podnikající. Fyzické osoby nepodnikající nejsou součástí této práce.

Bakalářská práce je členěna na čtyři kapitoly a na podkapitoly. Postupuje od obecného vymezení životního prostředí a jeho ochrany přes správněprávní odpovědnost až ke konkrétním vybraným příkladům přestupků. První kapitola se zabývá ochranou životního prostředí. Následuje kapitola zabývající se dozorem neboli Českou inspekcí životního prostředí ve zvolených oblastech s podkapitolou, která uvádí právní předpisy z jednotlivých oblastí ochrany životního prostředí. Další kapitola se zabývá přestupky, a to dle práva České republiky. Čtvrtá kapitola uvádí konkrétní vybrané přestupky ve zvolených oblastech a uložené správní tresty, dle informací z výroční zprávy České inspekce životního prostředí (dále jen ČIŽP) pro rok 2021.

Informace jsou čerpány z literatury zaměřené na ochranu životního prostředí, dále z článků a příspěvků v odborných časopisech a z právních předpisů České republiky. Podstatným zdrojem informací jsou webové stránky ČIŽP, které obsahují důležité informace o organizaci ČIŽP, články a již zmíněnou výroční zprávu s uvedenými přestupky.

³ ARNIKA, ©2001-2023: Průmyslové znečištění (online) [cit.2023.01.26], dostupné z < <https://arnika.org/toxicke-latky/nase-temata/prumyslove-znecisteni>>.

1. OCHRANA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Ochrana životního prostředí je soustavná lidská činnost, s cílem ochrany prostředí k spokojenému životu všech organismů. Představuje ochranu přírody a krajiny, druhů a přírodních hodnot se šetrným využíváním přírodních zdrojů.⁴ Právní ochrana probíhá prostřednictvím nejrůznějších nástrojů. Nástroje, které obsahují zákazy, příkazy či vyžadují potřebná povolení se nazývají nástroje administrativně-právní a nástroje sankční.⁵

V oblasti ochrany životního prostředí, je toto slovní spojení definováno v zákoně č. 17/1992 Sb., o životním prostředí v § 2, který definuje životní prostředí jako vše, co vytváří přirozené podmínky pro existenci života, včetně člověka, a je předpokladem dalšího rozvoje života.⁶ Ochrana životního prostředí je v § 9 téhož zákona definována tak, že zahrnuje činnosti k předcházení znečišťování nebo poškozování životního prostředí, nebo že toto znečišťování nebo poškozování je omezováno nebo eliminováno. To zahrnuje nejen ochranu jednotlivých složek, druhů organismů či konkrétních ekosystémů a jejich vzájemných vazeb, ale i ochranu životního prostředí jako celku.⁷

Dle těchto definic uvedených v zákonech lze také rozlišovat dva rozdílné přístupy v ochraně životního prostředí, a to defenzivní a ofenzivní. Prvním zmíněný spočívá v předcházení ohrožování či poškozování životního prostředí, tedy eliminaci hrozeb. V právní normě se projevuje zákazem určitého jednání nebo vyžadující povolení či souhlas orgánu veřejné správy. Druhým je přístup ofenzivní, spočívající v aktivním působení tam, kde k určitému zásahu do životního prostředí již došlo. Sem by spadal příkaz k uvedení do stavu původního nebo alespoň do stavu blízkého anebo kompenzace za provedený

⁴ MŽP, © 2008–2023: Obecná ochrana přírody a krajiny (online) [cit. 2023.02.28], dostupné z <https://www.mzp.cz/cz/obecna_ochrana_prirody_krajiny>.

⁵ DAMOHORSKÝ, M., a kol., 2010: Právo životního prostředí. 3. vyd. C.H. Beck, Praha. S. 29-30. ISBN 978-80-7400-338-7.

⁶ Dle § 2 zákona č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, v platném znění.

⁷ Dle § 9 zákona č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, v platném znění.

škodlivý čin.⁸

Mimo výše zmíněné právní nástroje napomáhají k ochraně životního prostředí i další neprávní prostředky. Ty jsou považovány za neméně významné jako právní nástroje, jelikož je často doplňují. Jedná se o opatření ekonomická, vědecká, technologická, technická, politická, vzdělávací, výchovná, organizační a osvětová.

Právo životního prostředí obsahuje soubor právních norem a institutů zaměřených na ochranu životního prostředí regulující společenské vztahy s cílem ochránit jednotlivé složky a ekosystémy. Jedná se o právní odvětví, které je úzce svázáno se správním právem.⁹ Samotný pojem právo v objektivním smyslu lze definovat jako souhrn obecně závazných pravidel chování, tedy právních norem, stanovených či uznaných státem.

Právo životního prostředí je odvětvím nekodifikovaným a rozvětveným. Tvoří ho dvě části, a to obecná a zvláštní část. Obecná část představuje podstatu práva životního prostředí a řeší otázky týkající se právní úpravy napříč jednotlivými úseky ochrany životního prostředí. Obecná část tvoří zejména problematika předmětu, systému, pramenů, principů, ústavních základů a organizace ochrany.¹⁰ Patří sem také právní odpovědnost v ochraně životního prostředí. Na úseku delikt ní odpovědnosti se jedná o zákony upravující odpovědnost v ochraně životního prostředí, a to o zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a o zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.¹¹ Přičemž zvláštní část je pak obsažena ve složkových právních

⁸ DAMOHORSKÝ, M., a kol., 2010: Právo životního prostředí. 3. vyd. C.H. Beck, Praha. S. 29-30. ISBN 978-80-7400-338-7.

⁹ MŽP, © 2008–2023: Státní politika životního prostředí České republiky 2030 s výhledem do 2050 (online) [cit. 2023.02.28], dostupné z <[https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/statni_politika_zivotniho_prostredi/\\$FILE/OPZPUR-SPZP_2030-20211203.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/statni_politika_zivotniho_prostredi/$FILE/OPZPUR-SPZP_2030-20211203.pdf)>.

¹⁰ Portál životního prostředí, ©2021: Právní úprava ochrany životního prostředí (online) [cit. 2023.02.28], dostupné z <https://portalzp.praha.eu/jnp/cz/eia_ippc_pravo/pravni_uprava_ochrany_zp/index.html>.

¹¹ DAMOHORSKÝ, M., a kol., 2010: Právo životního prostředí. 3. vyd. C.H. Beck, Praha. ISBN 978-80-7400-338-7.

předpisech, které zahrnují dílčí úpravu jednotlivých úseků ochrany životního prostředí.¹² Zejména ochranu jednotlivých složek a ekosystémů před zdroji ohrožení při některých lidských činnostech. Podle pravidla „Lex specialis derogat generali“ mají zvláštní pravidla přednost před obecnými pravidly.¹³

Na dodržování právních předpisů v oblasti životního prostředí dohlíží specializovaný orgán, kterým je Česká inspekce životního prostředí (dále ČIŽP).¹⁴ Činnost tohoto orgánu je blíže popsána v následující kapitole.

¹² Portál životního prostředí, ©2021: Právní úprava ochrany životního prostředí (online) [cit. 2023.02.28], dostupné z https://portalzp.praha.eu/jnp/cz/eia_ippc_pravo/pravni_uprava_ochrany_zp/index.html.

¹³ Tamtéž.

¹⁴ ČIŽP, ©2021: Úvodní stránka (online) [cit.2022.10.19], dostupné z <https://www.cizp.cz/cizp/ceska-inspekce-zivotniho-prostredi>.

2. DOZOR NAD OCHRANOU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Ústředním orgánem státní správy a orgánem vrchního dozoru ve věcech životního prostředí je Ministerstvo životního prostředí (dále jen MŽP). MŽP koordinuje činnost všech ostatních ministerstev a ústředních orgánů státní správy v České republice v oblasti životního prostředí.¹⁵ Jak již bylo v předchozí kapitole zmíněno specializovaným orgánem, který je pověřen dozorem nad respektováním právních předpisů v oblasti životního prostředí je ČIŽP.

2.1. Česká inspekce životního prostředí

Inspekce je orgánem státní správy s celostátní působností spadajícím pod Ministerstvo životního prostředí. Činnost inspekce je upravena zákonem č. 282/1991 Sb., o České inspekci životního prostředí a orgánu ochrany lesa. Ochrana se týká lesů, vody, ovzduší, přírody a odpadového hospodářství (příloha 1). ČIŽP byla zřízena jako rozpočtová organizace s vlastním statutem.¹⁶

ČIŽP dohlíží, jak jsou právníckými, tak i fyzickými osobami dodržována ustanovení právních předpisů životního prostředí a rozhodnutí týkající se ochrany přírody a krajiny. Konkrétně se jedná o činnosti:

- dozírání na dodržování právních předpisů na ochranu životního prostředí, provádění kontrol,
- ukládání opatření k nápravě zjištěných nedostatků,
- ukládání sankčních opatření za nedodržování zákonů životního prostředí,
- kontrolování obchodu a nakládání s ohroženými druhy živočichů, rostlin a výrobků z nich,

¹⁵ MŽP, ©2008-2023: Historie a poslání MŽP (online) [cit.2023.01.26], dostupné z <<https://www.mzp.cz/cz/ministerstvo>>.

¹⁶ Dle § 1 zákona č. 282/1991 Sb., o České inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa, v platném znění.

- dozorování na problematiku chemické bezpečnosti a bezpečnost výrobků,
- omezování, případně zastavování provozu,
- podílení se na řešení starých ekologických zátěží,
- řešení podnětů od občanů a právnických osob,
- poskytování informací na základě žádostí ve smyslu platných zákonů,
- informování veřejnosti sdělovacími prostředky a orgány státní správy,
- vypracovávání stanoviska pro jiné orgány státní správy,
- podílení se na řešení havárií v oblasti životního prostředí,
- spolupráce s inspekčními orgány zemí Evropské unie a sítí inspekčních orgánů EU.¹⁷

Činnost ČIŽP v oblasti ochrany životního prostředí zahrnuje zejména činnosti zaměřené na kontrolu a sankcionování. Pravděpodobnost kontrol a následných sankcí za nedodržování právních předpisů je předpokládaným tlakem na dodržování právních předpisů. ČIŽP zjišťuje škody na životním prostředí, jejich příčiny a původce, a následně ukládá opatření k jejich odstranění či nápravě. Odebrat ilegálně získané a držené chráněné živočichy a rostliny či omezit nebo zastavit škodlivou činnost mají ve své pravomoci inspektoři ČIŽP.¹⁸ Co se týče vztahu k fyzickým a právnickým osobám řeší jejich podněty, poskytuje jim informace na základě žádostí o informace a informuje veřejnost, veřejné sdělovací prostředky i orgány státní správy o údajích o životním prostředí, které při inspekční činnosti získává.¹⁹ Preventivní činnost ČIŽP probíhá formou komunikace s veřejností, která zahrnuje dotazy, informace a podněty upozorňující na poškození a ohrožení životního prostředí

¹⁷ ČIŽP, ©2021: Úvodní stránka (online) [cit.2022.10.19], dostupné z <<https://www.cizp.cz/cizp/ceska-inspekce-zivotniho-prostredi>>.

¹⁸ ČIŽP, ©2021: Působnosti (online) [cit.2022.02.16], dostupné z <<https://www.cizp.cz/pusobnost/ekologicka-ujma/pusobnosti>>.

¹⁹ Tamtéž.

ČIŽP se člení na ústředí (od roku 1993 nazývané ředitelství) a oblastní inspektorát (dále jen OI). V čele inspektorátu stojí ředitel. V čele oblastního inspektorátu stojí vedoucí.²⁰ Jeho výběr, jmenování a odvolání se řídí zákonem o státní službě.²¹ Ředitelství má postavení řídicího, organizačního a metodického orgánu. Metodickou činnost vykonávají specializovaná oddělení, která jsou rozdělena do dvou částí: oddělení technické ochrany a integrované prevence a oddělení ochrany přírody, lesů a CITES. Odbor technické ochrany a integrované prevence se dále člení na oddělení ochrany ovzduší, oddělení ochrany vod, oddělení odpadového hospodářství a oddělení integrovaných agend. Odbor ochrany přírody, lesů a CITES se dělí na odbor ochrany přírody, biologické rozmanitosti CITES a odbor ochrany lesa.²²

OI je od roku 1995 deset. Jsou jimi: OI Praha, OI České Budějovice, OI Ústí nad Labem, OI Plzeň, OI Hradec Králové, OI Olomouc, OI Havlíčkův Brod, OI Brno, OI Ostrava, OI Liberec (příloha 2). Jednotlivé oblastní inspektoráty působí jako regionální složky inspekce, ale nelze je považovat za samostatný správní orgán, tzn. postavení správního orgánu má pouze samotná ČIŽP.²³

V roce 2021 bylo nejvíce kontrol uskutečněno v oblastním inspektorátu v Praze a nejméně uskutečněných kontrol bylo v oblastním inspektorátu v Liberci.²⁴

Inspektoři se při výkonu kontroly prokazují průkazem inspekce, který je dokladem o jejich pověření ke kontrole.²⁵ ČIŽP v roce 2021 uvedla, že má 361 inspektorů. V roce 2021 provedli inspektoři celkem 10 791 kontrol, což bylo

²⁰ BOHADLO, D., 2022: Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: komentář. 2. vydání. Wolters Kluwer, Praha. S.585. ISBN 978-80-7676-419-4.

²¹ Dle § 1 zákona č. 282/1991 Sb., o České inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa, v platném znění.

²² ČIŽP ©2021: Výroční zpráva 2021 (online) [cit.2022.10.10], dostupné z <<https://www.cizp.cz/sites/cizp.cz/files/202206/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD%20zpr%C3%A1va%20%C4%8CI%C5%BDP%20za%20rok%202021.pdf>>.

²³ Tamtéž

²⁴ Tamtéž

²⁵ Dle § 1 odst. 5 zákona č. 282/1991 Sb., o České inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa, v platném znění.

kvůli pandemii o něco méně než v předchozím roce. Ze zákona je tzv. prvoinstančním správním orgánem, což znamená, že jeho správní rozhodnutí nabývají právní moci až po uplynutí odvolací lhůty subjektu, proti němuž bylo řízení vedeno, nebo v případě odvolání po rozhodnutí odvolacího orgánu.²⁶

2.2. Kontrolní činnost v rámci vymezených oblastí

2.2.1. Ochrana vody

Na úseku ochrany vod je hlavní povinností ČIŽP dozor nad dodržováním zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a předpisů a rozhodnutí podle něj vydaných. Dozorová činnost ČIŽP je zaměřena na znečištění jak komunální, tak průmyslové a zemědělské sféry.²⁷ ČIŽP se zaměřuje především na kontrolu právnických a podnikajících fyzických osob při dodržování legislativních předpisů. Právnické osoby a fyzické osoby oprávněné k podnikání s látkami nebezpečné vodám nebo podnikající v povodňových oblastech či využívající jí ve svých výrobních procesech k vypouštění nebo naopak čerpání musejí dodržovat při těchto činnostech povinnosti vyplývající z platných právních předpisů.²⁸

Konkrétní přestupky právnických osob a podnikajících fyzických osob jsou uvedeny v dílu 2 § 125a - § 125k vodního zákona. Tyto přestupky jsou rozděleny do jednotlivých oddílů podle jejich vztahu k vodním zdrojům. Jedná se například o přestupky při nakládání s vodami, přestupky při nakládání se závadnými

²⁶ ČIŽP ©2021: Výroční zpráva 2021 (online) [cit.2022.10.10], dostupné z <<https://www.cizp.cz/sites/cizp.cz/files/202206/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD%20zpr%C3%A1va%20%C4%8CI%C5%BDP%20za%20rok%202021.pdf>>.

²⁷ ČIŽP ©2021: Ochrana vod (online) [cit. 2022.10.31], dostupné z <<https://www.cizp.cz/pusobnost/ochrana-vod>>.

²⁸ Tamtéž.

látkami, přestupky při haváriích, přestupky správců drobných vodních toků a správců vodních děl atd.²⁹

ČIŽP kontroluje zejména odběry podzemních a povrchových vod, vypouštění odpadních vod do vod povrchových a podzemních, vypouštění odpadních vod do veřejné kanalizace a výstavbu, provoz a údržbu čistíren odpadních vod. Musí také zajistit, aby při nakládání s nebezpečnými látkami byly povrchové a podzemní vody chráněny před kontaminací nebezpečnými látkami. V mimořádných situacích mají inspektoři pravomoc vyšetřit příčinu, přijmout opatření k odstranění a sankcionovat zjištěné nedostatky. Od platnosti zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů vede inspekce centrální evidenci událostí ohrožujících jakost povrchových a podzemních vod.³⁰

ČIŽP spolupracuje s vodoprávními úřady a Státním fondem životního prostředí České republiky. Státní plavební správa, orgány Policie České republiky nebo obecní úřad obce s rozšířenou působností projednává ostatní přestupky.³¹

2.2.2. Ochrana přírody a krajiny

V oblasti ochrany přírody je kladen důraz především na ochranu nelesní zeleně před poškozováním a nepovoleným kácením. V oblasti územní ochrany kontroluje stav a podmínky ochrany zvláště chráněných území, jako jsou národní parky, národní přírodní rezervace, krajinné

²⁹ Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), v platném znění.

³⁰ ČIŽP ©2021: Ochrana vod (online) [cit. 2022.10.31], dostupné z <<https://www.cizp.cz/pusobnost/ochrana-vod>>.

³¹ ČIŽP ©2021: Výroční zpráva 2021 (online) [cit.2022.10.10], dostupné z <<https://www.cizp.cz/sites/cizp.cz/files/202206/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD%20zpr%C3%A1va%20%C4%8CI%C5%BDP%20za%20rok%202021.pdf>>.

rezervace, národní přírodní památky, přírodní rezervace a přírodní památkové zóny, aby zajistila jejich ochranu.³²

Druhová ochrana se týká především zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů a jejich biotopů. Inspektoři kontrolují podmínky dovozu a vývozu ohrožených rostlin a živočichů. Zvláštní ustanovení platí pro ochranu evropsky významných lokalit a památných stromů.³³

V případě hrozící škody má ČIŽP právo nařídit omezení nebo zastavení škodlivé činnosti do doby, než budou odstraněny nedostatky nebo příčiny. Má právo ukládat právníkům a fyzickým osobám pokuty a může zabavovat nezákonně získané exempláře CITES a výrobky z nich, včetně neživých exemplářů a produktů z nich.³⁴

2.2.3. Ochrana lesa

ČIŽP v ochraně lesa kontroluje nedostatky a poškození funkcí lesa jako složky životního prostředí, jejich příčiny a osoby odpovědné za jejich vznik a trvání. Inspekce vyžaduje odstranění či nápravu těchto nedostatků a následků. Má rovněž právo kontrolovat přijatá opatření a v případě hrozící škody nařídit omezení nebo případně pozastavení výroby či jiných činností až do odstranění závady a jejích příčin.³⁵

Dohlíží na dodržování právních předpisů a rozhodnutí týkajících se fungování lesů jako složky životního prostředí.³⁶ ČIŽP je povinna informovat

³² ČIŽP ©2021: Ochrana přírody (online) [cit. 2023.01.31.], dostupné z <<https://www.cizp.cz/pusobnost/ochrana-prirody>>.

³³ Tamtéž.

³⁴ Tamtéž.

³⁵ ČIŽP ©2021: Ochrana lesa (online) [cit.2022.12.16], dostupné z <<https://www.cizp.cz/pusobnost/ochrana-lesa>>.

³⁶ Tamtéž.

o zahájení řízení o přestupku příslušný orgán státní správy lesního hospodářství. Odvolacím orgánem proti rozhodnutí ČIŽP je MŽP.³⁷

Kromě obecné ochrany lesů je také správním orgánem pro ochranu a šlechtění genofondů a lesních dřevin a prodej šlechtitelského materiálu, jakož i pro projednávání konkrétních přestupků v této oblasti.³⁸ Pokuty lze uložit právnickým a fyzickým osobám za neoprávněné užívání lesních pozemků k jiným účelům než k plnění funkcí lesa, vytváření podmínek pro působení škodlivých biologických a nebiologických činitelů vlastním zaviněním, neplnění opatření ČIŽP a orgánů ochrany přírody podle zákona č. 282/1991 Sb., o České inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa.³⁹

2.2.4. Odpadové hospodářství

Předcházení vzniku odpadů je prioritou v odpadovém hospodářství. Pokud nelze vzniku odpadu předejít, následuje jeho příprava k opětovnému použití, recyklaci či jinému využití, včetně energetického. Až pokud nic z uvedených možností není možné, lze odpad odstranit. Společnosti, které se zabývají činnostmi produkujícími odpad, jsou povinny nakládat s odpady v souladu s platnými zákony a předpisy.⁴⁰

Podle zákona o odpadech je odpadem každá movitá věc, které se osoba zbavuje nebo má úmysl nebo povinnost se jí zbavit. V oblasti nakládání s odpady

³⁷ Dle § 6 zákona č. 282/1991 Sb., o České inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa, v platném znění.

³⁸ Dle § 26 zákona č. 149/2003 Sb., o uvádění do oběhu reprodukčního materiálu lesních dřevin lesnický významných druhů a umělých kříženců, určeného k obnově lesa a k zalesňování, a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

³⁹ ČIŽP ©2021: Ochrana lesa (online) [cit.2022.12.16], dostupné z <<https://www.cizp.cz/pusobnost/ochrana-lesa>>.

⁴⁰ MŽP, © 2008-2023: Odpadové hospodářství (online) [cit. 2023.01.26], dostupné z <https://www.mzp.cz/cz/odpadove_hospodarstvi>.

ČIŽP kontroluje dodržování právních předpisů týkajících se nakládání s odpady, výrobky s ukončenou životností, obaly a chemickými látkami. V této oblasti inspekce provádí kontroly a šetření dodržování příslušných právních předpisů, ukládá pokuty za porušení povinností, stanovuje podmínky a lhůty k nápravě protiprávního stavu a předkládá stanoviska ostatním orgánům státní správy.

Spolupracuje také s Policií ČR, hygienickou stanicí, místními úřady, celními úřady, finančními úřady a obcemi. Poskytuje těmto orgánům odbornou pomoc. Kontroluje dodržování povinnosti zpětného odběru a sběru obalových odpadů a dalších souvisejících povinností podle zákona o obalech.⁴¹

2. 3. Právní předpisy

Aplikace právní koncepce ochrany životního prostředí a právní odpovědnosti, je založena na principu individuální regulace každé složky životního prostředí podle tzv. složkového práva.

Mezi obecné právní předpisy upravující činnost ČIŽP patří⁴² zákon č. 255/2012 Sb., o kontrole (Kontrolní řád),⁴³ zákon. č. 500/2004 Sb., správní řád, který obecně upravuje správní řízení⁴⁴ a zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, který upravuje přestupkovou činnost v životním prostředí,⁴⁵ zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, který upravuje trestné činy proti životnímu prostředí,⁴⁶ zákon č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí, který je speciální vůči zákonu č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím⁴⁷ a jak už bylo zmíněno, tak zákon

⁴¹ ČIŽP ©2021: Odpadové hospodářství [cit. 2022.11.21], dostupné z <<https://www.cizp.cz/pusobnost/odpadove-hospodarstvi>>.

⁴² ČIŽP ©2021: Ochrana přírody – právní normy (online) [cit. 2023.01.31.], dostupné z <https://www.cizp.cz/pusobnost/ochrana-prirody/ochrana-prirody-pravni-normy>>.

⁴³ Zákon č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád).

⁴⁴ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁵ Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, v platném znění.

⁴⁶ Dle § 293 a násl. zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, v platném znění.

⁴⁷ Zákon č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí, v platném znění.

č. 282/1991 Sb., o České inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa.⁴⁸

Mezi právní předpisy upravující činnost ČIŽP v oblasti ochrany vod patří zejména zákon č. 254/2001 Sb., o vodách, který ČIŽP opravňuje k ukládání odstranění a nápravě zjištěných nedostatků v zákonem vymezených případech,⁴⁹ dále zákon č. 224/2015 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými směsmi a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, který například ustavuje ČIŽP jako jeden z orgánů provádějících kontrolu dle tohoto zákona,⁵⁰ dále zákon č. 156/1998 Sb., o hnojivech.⁵¹

Podzákoné právní předpisy upravující činnosti v oblasti ochrany vod jsou tvořeny především nařízeními vlády a vyhláškami ministerstev.⁵²

Mezi právní předpisy upravující činnost ČIŽP v oblasti ochrany přírody a krajiny patří zejména zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody krajiny, dle něhož je ČIŽP pověřena pravomocí kontrolovat orgány veřejné správy fyzické a právnické osoby.⁵³ Dále kontrola ochrany živočichů a rostlin dle zákona č. 100/2004 Sb., o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin a o změně některých zákonů o zoologických zahradách,⁵⁴ zákon č. 78/2004 Sb., o nakládání s geneticky modifikovanými organismy

⁴⁸ Zákon č. 282/1991 Sb., o České inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa, v platném znění.

⁴⁹ Dle § 112 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů, v platném znění.

⁵⁰ Dle § 43 zákona č. 224/2015 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými směsmi a o změně zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, v platném znění.

⁵¹ Zákon č. 156/1998 Sb., o hnojivech, pomocných půdních látkách, rostlinných bio stimulantech a substrátech a o agrochemickém zkoušení zemědělských půd, v platném znění.

⁵² ČIŽP ©2021: Ochrana vod – právní normy (online) [cit.2022.10.31], dostupné z <<https://www.cizp.cz/pusobnost/ochrana-vod/ochrana-vod-pravni-normy>>.

⁵³ Dle § 80 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁴ Zákon č. 162/2003 Sb., o podmínkách provozování zoologických zahrad a o změně některých zákonů, v platném znění.

a genetickými produkty⁵⁵ a zákon č. 334/1992 Sb., o obchodování s ohroženými druhy.⁵⁶ Zákon č. 162/2003 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu.⁵⁷ a zákon č. 276/2003 Sb., o Antarktidě.⁵⁸ Dle těchto zákonů ČIŽP projednává některé přestupky týkající se oblasti ochrany přírody a krajiny.

Podzákoné právní předpisy upravující činnosti v oblasti ochrany přírody a krajiny jsou tvořeny především nařízeními vlády a vyhláškami ministerstev.⁵⁹

Mezi právní předpisy upravující činnost ČIŽP v oblasti ochrany lesa patří zákon č. 289/1995 Sb., o lesích⁶⁰ a zákon č. 149/2003 Sb., o obchodu s reprodukčním materiálem lesních dřevin.⁶¹ Zákon č. 282/1991 Sb., o české inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa⁶² a také zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.⁶³

Podzákoné právní předpisy upravující činnosti v oblasti ochrany lesa jsou tvořeny především nařízeními vlády a vyhláškami ministerstev.⁶⁴

Mezi právní předpisy upravující činnost ČIŽP v odpadovém hospodářství patří zákon č. 541/2020 Sb., o odpadech, účinný od 1. 1. 2021 dle něhož může ČIŽP uložit původci či oprávněné osobě povinnost požádat pověřenou osobu

⁵⁵ Zákon č. 78/2004 Sb., o nakládání s geneticky modifikovanými organismy a genetickými produkty, v platném znění.

⁵⁶ Zákon č. 100/2004 Sb., o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů a o změně některých zákonů, v platném znění.

⁵⁷ Zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, v platném znění.

⁵⁸ Zákon č. 276/2003 Sb., o Antarktidě a o změně některých zákonů, v platném znění.

⁵⁹ ČIŽP ©2021: Ochrana přírody – právní normy (online) [cit. 2023.01.31], dostupné z: < <https://www.cizp.cz/pusobnost/ochrana-prirody/ochrana-prirody-pravni-normy>>.

⁶⁰ Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně některých zákonů, v platném znění.

⁶¹ Zákon č. 149/2003 Sb., o uvádění do oběhu reprodukčního materiálu lesních dřevin lesnický významných druhů a umělých kříženců, určeného k obnově lesa a k zalesňování, a o změně některých souvisejících zákonů, v platném znění.

⁶² Zákon č. 282/1991 Sb., o České inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa, v platném znění.

⁶³ Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění.

⁶⁴ ČIŽP ©2021: Ochrana lesa – právní normy (online) [cit. 2022.11.29], dostupné z: < <https://www.cizp.cz/pusobnost/ochrana-lesa/ochrana-lesa-pravni-normy>>.

o hodnocení nebezpečných vlastností odpadu,⁶⁵ dále zákon č. 542/2020 Sb., o výrobcích s ukončenou životností, účinný od 1. 1. 2021,⁶⁶ zákon č. 477/2001 Sb., o obalech a o změně některých zákonů od 1. 1. 2021, dle něhož je ČIŽP jedním z orgánů státní správy.⁶⁷

Podzákoné právní předpisy upravující činnosti v odpadovém hospodářství jsou tvořeny především nařízením vlády a vyhláškami ministerstev⁶⁸

⁶⁵ Zákon č. 541/2020 Sb., o odpadech, v platném znění.

⁶⁶ Zákon č. 542/2020 Sb., o výrobcích s ukončenou životností, v platném znění.

⁶⁷ Zákon č. 477/2001 Sb., o obalech a o změně některých zákonů, v platném znění.

⁶⁸ ČIŽP ©2021: Odpadové hospodářství – právní normy [cit.2022.11.21], dostupné z < <https://www.cizp.cz/pusobnost/odpadove-hospodarstvi/odpadove-hospodarstvi-pravni-normy>>.

3. SPRÁVNĚPRÁVNÍ ODPOVĚDNOST

Obecná správněprávní odpovědnost a správněprávní odpovědnost v oblasti ochrany životního prostředí jsou založeny na shodných zásadách a mají obdobné rysy. Nastupuje jako druhotná povinnost v okamžiku nesplnění primární povinnosti čili za porušení právní normy.⁶⁹ Správněprávní odpovědnost v oblasti ochrany životního prostředí je odpovědnost za protiprávní jednání, kterým se porušují jednotlivá ustanovení na ochranu životního prostředí či jeho složek. Na úseku ochrany životního prostředí je označována jako ekologicko-právní odpovědnost, která zahrnuje odpovědnost trestní a odpovědnost správní.⁷⁰

Odpovědnost trestní nastává za spáchání trestného činu, který se vyznačuje vyšším stupněm společenské škodlivosti, především tím, že je intenzivnější ve škodlivosti, závažnosti a nebezpečnosti.⁷¹ Správní odpovědnost nastává v případě spáchání přestupku vyznačující se nižším stupněm společenské škodlivosti. Právní úprava společenské škodlivosti je obsažena v § 12 odst. 2 trestního zákoníku, kde trestní odpovědnost pachatele a trestněprávní důsledky s ní spojené lze uplatňovat jen ve společensky škodlivých případech, kde nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu“, tedy zákona o přestupcích.⁷²

Jak je patrné shora, tak základním rozdílem mezi trestným činem a přestupkem je míra škodlivosti, která je v současné právní úpravě odlišena vymezením skutkových podstat. Ekologická-právní odpovědnost v zásadě vychází z obecné právní úpravy odpovědnosti, tedy ze zákona o přestupcích, v platném znění. Odlišné rysy vyplývají z předmětu úpravy, kterým je životní prostředí, resp. jednání či chování osob k životnímu prostředí a jeho složkám.

⁶⁹ GRYGAR, T., 2020: Specifika řízení o přestupku právnické osoby. C.H. Beck, Praha. ISBN 978-80-7400-783-5.

⁷⁰ TUHÁČEK, M., JELÍNKOVÁ J., 2015: Právo životního prostředí: praktický průvodce. Grada, Praha. S. 79. ISBN 978-80-247-5464-2.

⁷¹ FRUMAROVÁ, K., 2017: Správní trestání. Leges, Praha. ISBN 978-80-7502-250-9.

⁷² Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

3.1. Přestupky

Přestupek patří mezi nejvýznamnější druh porušení práva.⁷³ Dle § 5 zákona o přestupcích je přestupek definován jako: „škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen, a který splňuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin“.⁷⁴ Jedná se o znaky formální (obecné a typové) a materiální.

Formálními obecnými znaky jsou protiprávnost neboli rozpor s právní normou, trestnost, způsobilost a jednoznačné označení za přestupek v zákoně. Obecným znakem již není zavinění, a to z důvodu odlišných předpokladů vzniku odpovědnosti za přestupek u jednotlivých subjektů, tedy osoby fyzické, právnické a podnikající osoby fyzické. Formálními typovými znaky jsou znaky skutkové podstaty, charakterizující objekt, objektivní stránku, subjekt, a v případě osoby fyzické subjektivní stránku přestupku.⁷⁵ Materiálním znakem je pak společenská škodlivost.⁷⁶ Zpravidla, pokud jsou naplněny formální znaky přestupku, je materiální znak naplněn rovněž.⁷⁷ Na úseku životního prostředí jsou chráněným zájmem jednotlivé složky a ekosystémy životního prostředí.⁷⁸

Všechny škodlivé protiprávní činy, které splňují znaky stanovené zákonem a nejsou trestními činy, jsou přestupky. Od 1. července 2017 je dle zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich zcela zrušen pojem správní delikt.

⁷³ BOHADLO, D., 2022: Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: komentář. 2. Wolters Kluwer, Praha. ISBN 978-80-7676-419-4.

⁷⁴ Ustanovení § 5 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, v platném znění.

⁷⁵ JEMELKA, L., 2020: Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích: komentář. 2. vydání. C.H. Beck, Praha. ISBN 978-80-7400-772-9.

⁷⁶ Taktéž

⁷⁷ JELÍNKOVÁ, J., HAVELKOVÁ S., 2018: Přestupky v praxi orgánů ochrany životního prostředí. C.H. Beck, Praha. S. 11-19. ISBN 978-80-7400-839-9.

⁷⁸ MATES, P., et al., 2017: Základy správního práva trestního. 7., přepracované vydání. C.H. Beck, Praha. S. 81-103. ISBN 978-80-7400-680-7.

Řízení, ve kterém se přestupek projednává je přestupkové řízení, které je řízením správním a je upraveno zákonem o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Cílem přestupkového řízení je zjistit, zda se čin skutečně stal, zda je to přestupek, kdo se přestupku dopustil a jaký druh správního trestu může být uložen. Obviněná osoba z přestupku může být jak fyzická osoba, tak právnická či podnikající fyzická osoba.⁷⁹ Tato práce se nebude zabývat přestupky páchané fyzickými osobami.

Další podkapitola objasňuje právnickou osobu a fyzickou osobu jako pachatele.

3.2. Pachatelé přestupků

Pachatelem přestupku je osoba, jež svým jednáním naplnila znaky přestupku uvedené v zákoně, přičemž dle zásady o odpovědnosti za přestupek, lze správně sankcionovat pouze takového pachatele, jenž naplnil skutkovou podstatu konkrétního přestupku, a to prokazatelně. Pachatelem, tj. osobou odpovědnou za spáchání přestupku, může být fyzická osoba, právnická osoba nebo podnikající fyzická osoba.⁸⁰

Podnikající subjekty mají práva, ale také povinnosti. Mezi základní povinnosti patří dodržování všech právních předpisů na ochranu životního prostředí a odpovědnost za plnění povinností vyplývajících ze zvláštních právních předpisů na ochranu životního prostředí. Další povinnost dle zákona o životním prostředí je také předcházet znečišťování a poškozování životního prostředí a minimalizovat nepříznivé dopady na životní prostředí. Každý, kdo využívá území nebo přírodní zdroje anebo realizuje či odstraňuje stavby, je povinen provádět svou činnost po posouzení jejího vlivu na životní prostředí

⁷⁹ Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, v platném znění.

⁸⁰ FIALA, Z., FRUMAROVÁ, K., HORZINKOVÁ E., ŠKUREK M., 2021: Správní právo trestní. 2. aktualizované vydání. Leges, Praha. ISBN 978-80-7502-531-9.

a zatížení území v rozsahu stanoveném v zákoně a zvláštními předpisy.⁸¹ Každý, kdo hodlá zavádět technologie do výroby, distribuci, spotřebu nebo dovoz je povinen zajistit, aby splňovaly podmínky ochrany životního prostředí, a pokud to stanoví zákon a zvláštní předpisy, aby byly posouzeny z hlediska jejich možného vlivu na životní prostředí.⁸²

Právní odpovědnost podnikajících jednotlivců a subjektů je důležitý a nezastupitelný prostředek zabezpečování právních ustanovení. Důležitý nástroj práva, jakožto významného nástroje ochrany životního prostředí, druhotná povinnost, která subjektu vzniká nedodržením, resp. porušením primární povinnosti, dané zákonem.⁸³

3.2.1. Právnícké osoby

Právníckým osobám je přiznána právní osobnost nikoli svéprávnost, a to od jejich vzniku až do jejich zániku. Právnícká osoba může vzniknout ze zákona anebo registrací u příslušného veřejného rejstříku.⁸⁴ V tomto období mohou právnícké osoby činit právní úkony, nabývat práva a povinnosti a vstupovat do právních vztahů, ale mohou také činit protiprávní úkony. Právnícké osoby jednají prostřednictvím fyzických osob. Nezáleží na tom, která konkrétní fyzická osoba jednala, podstatné je, zda právnícká osoba vynaložila veškeré úsilí, aby splnila povinnosti uložené právním řádem. V rámci správní odpovědnosti se ukládají správní tresty právnícké osoby, která nezajistila splnění uložených povinností.⁸⁵

⁸¹ Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, v platném znění.

⁸² Právo v ŽP ©2021: Ekoporadenství (online) [cit. 29.01.2023], dostupné z <<https://ekoporadenství.ic.cz/pravo-zp.html>>.

⁸³ Tamtéž.

⁸⁴ HORZINKOVÁ, E., FIALA, Z., 2019: Správní právo hmotné: obecná část. 3. aktualizované vydání. Leges, Praha. S.37. ISBN 978-80-7502-353-7.

⁸⁵ Právo v ŽP ©2021: Ekoporadenství (online) [cit. 29.01.2023], dostupné z <<https://ekoporadenství.ic.cz/pravo-zp.html>>.

V případě odpovědnosti právnické osoby se jedná o odpovědnost objektivní, neboť se nezkoumá, zda jednání bylo zaviněné či nikoli.

Podle § 20 odst. 1 zákona o trestních činech se právnická osoba stává pachatelem trestného činu, jestliže je čin fyzické osoby přičítatelný právnické osobě, jestliže fyzická osoba poruší povinnost uloženou právnické osobě a jestliže porušení povinnosti přímo souvisí s činností právnické osoby nebo je spácháno v její prospěch nebo v jejím zájmu. Aby taková odpovědnost vznikla, musí být splněny všechny výše u vedené podmínky.⁸⁶

V § 20 odst. 2 zákona o přestupcích jsou vyjmenovány osoby, které provádějí úkony přičítané právnickým osobám. Jedná se o statutární orgány nebo členy statutárních orgánů, jiné orgány právnické osoby nebo jejich členy, zaměstnance nebo osoby v obdobném postavení při plnění povinností vyplývajících z jejich postavení, fyzické osoby, které vykonávají činnost právnické osoby, fyzické osoby, které právnická osoba využívá při své činnosti, fyzické osoby, které jednají za právnickou osobu, pokud právnická osoba těží z následků jejich jednání. Patří sem fyzické osoby, které jednaly jménem právnické osoby, pokud právnická osoba měla prospěch z výsledků jejich činnosti.⁸⁷

Podle § 20 odst. 4 přestupkového zákona vzniká odpovědnost za trestný čin právnické osoby také ve zvláštních případech. Takovými zvláštními případy jsou například případy, kdy k činu fyzické osoby došlo před založením právnické osoby. I v těchto případech musí být splněny všechny výše uvedené podmínky. Ustanovení § 20 odst. 7 zákona o přestupcích stanoví zásadu souběžné odpovědnosti právnických a fyzických osob za přestupky. Podstatou této odpovědnosti je, že odpovědnost právnické osoby za přestupek nemá vliv na odpovědnost fyzické osoby za tentýž přestupek nebo naopak. Odpovědnost právnických osob za přestupek a odpovědnost fyzických osob jsou neslučitelné a vzájemně se nevylučují. Mohou být předmětem samostatných řízení.⁸⁸

⁸⁶ Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, v platném znění.

⁸⁷ Tamtéž.

⁸⁸ Tamtéž.

Právnícké osoby nemusí nést odpovědnost za přestupky, pokud mohou prokázat, že vynaložily veškeré úsilí, aby jim zabránily, například tím, že přijaly různá preventivní opatření a pravidelně kontrolovaly své zaměstnance.⁸⁹

3.2.2. Fyzické osoby podnikající

Je to osoba, která na vlastní účet a odpovědnost, samostatně vykonává výdělečnou činnost živnostenským nebo jiným způsobem, soustavně za účelem dosažení zisku.⁹⁰

Zákon o přestupcích stanoví dvě situace, kdy může být podnikající fyzická osoba pachatelem přestupku. A to tehdy, když jsou naplněny znaky přestupku při podnikání nebo v přímé souvislosti s ním. Stejně jako v případě odpovědnosti právnických osob je podnikající fyzická osoba odpovědná fyzické osobě, pokud je jednání přičitatelné podnikající fyzické osobě.⁹¹

Pokud zaměstnanec nebo osoba v obdobném postavení plní úkoly vyplývající z tohoto postavení, jakož i fyzická osoba, kterou fyzická osoba podnikající zaměstnává při výkonu práce nebo která plní úkoly, jež jí fyzická osoba podnikající uložila, a fyzická osoba jedná jménem fyzické osoby podnikající, využije důsledků svého jednání, má se za to, že toto jednání lze přičíst fyzické osobě vykonávající práci.⁹²

V případě podnikajících fyzických osob nezáleží na tom, zda byl přestupek spáchán z nedbalosti či nikoli. Fyzické osoby podnikající nemohou být činěny odpovědnými za přestupek, pokud prokáží, že vynaložily veškeré úsilí, aby přestupku zabránily.⁹³

⁸⁹ Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, v platném znění.

⁹⁰ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v platném znění.

⁹¹ Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, v platném znění.

⁹² Tamtéž.

⁹³ Tamtéž.

3.3. Správní tresty

Následkem přestupku je správní trest. Nejběžnějším správním trestem za porušení ochrany životního prostředí je pokuta. Správní orgány pokuty za přestupky proti životnímu prostředí ukládají na základě jejich diskreční pravomoci, tedy ve sféře správního uvážení v zákonem vytyčených hranicích, kdy volí z více možností řešení. Pokuta nesmí být pro konkrétního pachatele přestupku likvidační, nepřiměřená jeho osobním a majetkovým poměrům, které je správní orgán vždy v daném jednotlivém případě povinen zhodnotit. Výše pokuty jsou různým pachatelům odstupňovaná, aby působila preventivně a efektivně. ČIŽP je dále pověřena v případě škodlivé činnosti vyžadovat odstranění zjištěných nedostatků a závad, jejich příčin a škodlivých následků, ukládat opatření k jejich odstranění a nápravě.

Maximální výše sankcí v jednotlivých oblastech je stanovena příslušnými právními předpisy. Rozsah pokut závisí na různých okolnostech. V případě velmi závažných ekologických havárií má právo nařídit zastavení výroby nebo jiné činnosti, která havárii způsobila, až do odstranění závady nebo její příčiny.⁹⁴

V rámci přestupkového řízení se posuzuje ohrožení životního prostředí nebo míra poškození. Sankce by měly mít především odstrašující charakter, což znamená, že přestupky se nesmějí tzv. vyplácet. Zohledňuje se také to, že finanční postihy musí být pro pachatele viditelné, jinak ztrácejí smysl. Kromě závažnosti přestupku se bere v úvahu také přitěžující a polehčující okolnosti.⁹⁵

⁹⁴ ČIŽP ©2021: Kontrola a možné sankce (online) [cit.2023.01.31], dostupné z <<https://www.cizp.cz/pusobnost/logo-cites/kontrola-a-mozne-sankce>>.

⁹⁵ Lidové noviny © 2008: Stát plánuje zvýšení pokut za ničení přírody – Ministerstvo životního prostředí (online) [cit.2023.01.29.01], dostupné z <https://www.mzp.cz/cz/articles_20200914_LN_zvyseni_pokut_niceni_prirody>.

4. VYBRANÉ PŘÍPADY

V roce 2021 došlo celkově k 11 231 kontrolám (příloha 3) 396 inspektory (příloha 4). Na každého inspektora tak připadalo v průměru cca 28 kontrol. ČIŽP vydala v tomto roce 1673 rozhodnutí o pokutě (příloha 5). Kontrolní činnost v roce 2021 byla inspektory provedena ve všech složkách životního prostředí.⁹⁶

4.1. Přestupky na úseku ochrany vody

Kontrolní činnost v roce 2021 dle výroční zprávy byla prováděna v plném rozsahu působností uvedených nejen v již zmíněném vodním zákoně, ale i v platném a účinném znění zákona o prevenci a závažných havárií a zákona o integrované prevenci. Kontrolní činnost v tomto roce prošetřovala podněty ve věci znečištění vodních toků, nepovoleného vypouštění odpadních vod do vod povrchových a podzemních, nepovolený odběr podzemních a povrchových vod či v rozporu s povolením a další podněty ke kontrole provozu čistíren odpadních vod či dodržování minimálních zůstatkových průtoků při provozu malých vodních elektráren.⁹⁷

Nejvýše uloženou sankcí dle výroční zprávy za rok 2021 ČIŽP na úseku ochrany vod byla pokuta udělena v OI Praha ve výši 1 000 000 Kč společnosti FOBOS INVEST, a.s.⁹⁸ Pokutu do této výše lze uložit za přestupek dle § 125g odst. 3, vodního zákona. Je stanoveno, že právnická nebo podnikající fyzická osoba, která zachází se zvlášť nebezpečnými závadnými látkami, nebezpečnými závadnými látkami nebo zachází se závadnými látkami ve větším rozsahu se dopustí přestupku nesplněním povinnosti dle § 39 odst. 4., která v písm. a) stanovuje že v zařízeních, do kterých se zachycují nebo kde se skladují,

⁹⁶ ČIŽP ©2021: Výroční zpráva 2021 (online) [cit.2022.10.10], dostupné z <<https://www.cizp.cz/sites/cizp.cz/files/202206/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD%20zpr%C3%A1va%20%C4%8CI%C5%BDP%20za%20rok%202021.pdf>>.

⁹⁷ Tamtéž

⁹⁸ Tamtéž.

zpracovávají nebo se jimi přepravují nebezpečné látky, musejí být umístěny tak, aby se zabránilo nežádoucímu úniku nebezpečných látek do půdy nebo nežádoucímu smísení s odpadními nebo dešťovými vodami.⁹⁹ Právě za nakládání se závadnými látkami ve větším rozsahu bez schváleného havarijního plánu a za skladovací nádrž, která nebyla zabezpečena proti smísení závadných látek v ní uložených se srážkovými vodami, byla ČIŽP tato pokuta udělena. Společnost se proti rozhodnutí neodvolala. Rozbory odebraných vzorků zemin v okolí nadzemní nádrže prokázaly, že dochází k úniku nebezpečných látek z nádrže do zemin v okolí nádrže.¹⁰⁰

Z vyhodnocení výsledků všech kontrolních činností OOV v roce 2021 vyplynulo, že nejvíce přestupků bylo řešeno v oblasti nedovoleného vypouštění odpadních vod do vod povrchových z provozů malých ČOV.¹⁰¹ Právnícké nebo fyzické osoby, které vypouštějí odpadní vody do vod povrchových jsou povinny zajistit jejich likvidování v souladu s podmínkami stanovenými v povolení k vypouštění vydané vodoprávním úřadem podle § 8 odst. 1 písm. c) vodního zákona.¹⁰² Osoby, které vypouštějí odpadní vody do vod povrchových jsou povinny měřit množství vypouštěných vod v souladu s rozhodnutím vodoprávního úřadu a výsledky měření oznámit vodoprávnímu úřadu, který rozhodnutí vydal, příslušnému správci povodí a pověřenému odbornému subjektu. To jsou základní zákonné povinnosti stanovené vodním zákonem.¹⁰³ Pokud tak subjekty nejednají dopouštějí se přestupku.

Výroční zpráva uvádí dva významné případy z této oblasti, a to v OI Hradec Králové, kde se jednalo o firmu Vodárenská společnost Chrudim, a.s., provozovatele vodního díla ČOV Hlinsko, který porušil podmínky v překročení emisních limitů ve vypouštěných odpadních vodách. ČIŽP uložila pokutu ve

⁹⁹ Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů, v platném znění.

¹⁰⁰ ČIŽP ©2021: Výroční zpráva 2021 (online) [cit.2022.10.10], dostupné z <<https://www.cizp.cz/sites/cizp.cz/files/202206/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD%20zpr%C3%A1va%20%C4%8CI%C5%BDP%20za%20rok%202021>>.

¹⁰¹ Tamtéž.

¹⁰² Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů, v platném znění.

¹⁰³ Tamtéž.

výši 120 000 Kč proti kterému se firma neodvolala. Ve druhém případě se jednalo o společnost Kozák Svitavy, s.r.o., která zapříčinila v důsledku nedostatečného opatření vnik kyanidu do odpadních vod provozovny a následně do veřejné kanalizace zakončené městskou ČOV. Dále tato společnost zacházela ve větším rozsahu se závadnými látkami, které nebyly uvedeny v platném plánu opatření pro případy havárie schváleného místně vodoprávním úřadem. ČIŽP uložila pokutu ve výši 120 000 Kč.¹⁰⁴ Z provozů drobných živnostníků v oboru podnikání pro poskytování stravovacích a ubytovacích služeb byla pokutována společnost FONTÁNA HOTEL, s.r.o., spadající do OI České Budějovice. Ta bez povolení k nakládání s vodami odebrala z vrtaných studní podzemní vodu a vypouštěla předčištěné odpadní vody z čistírny odpadních vod do vod povrchových bez povolení vodoprávního úřadu a ČOV provozovala v rozporu s provozním řádem ČOV. Za tyto přestupky byla ČIŽP udělena pravomocná pokuta ve výši 280 000 Kč.¹⁰⁵

Nejčastějším porušením povinností dle zákona o vodách bylo shledáno ČIŽP skladování a zacházení se závadnými látkami. Naopak nejméně porušení se týkala odběrů vod.¹⁰⁶

4.2. Přestupky na úseku ochrany přírody a krajiny

Tradičně nejčastějším pochybením bylo nepovolené kácení dřevin rostoucí mimo les, případně jejich poškození neodborným ořezem. Zákon o ochraně přírody a krajiny chrání všechny dřeviny rostoucí mimo les. Ke kácení stromů je nezbytné povolení orgánu ochrany přírody dle § 8 odst. 1 zákona o ochraně přírody a krajiny.¹⁰⁷ V případě poškození nebo nepovoleného zničení dřeviny

¹⁰⁴ ČIŽP ©2021: Výroční zpráva 2021 (online) [cit.2022.10.10], dostupné z <<https://www.cizp.cz/sites/cizp.cz/files/202206/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD%20zpr%C3%A1va%20%C4%8CI%C5%BDP%20za%20rok%202021.pdf>>.

¹⁰⁵ Tamtéž.

¹⁰⁶ Tamtéž.

¹⁰⁷ Dle § 8 odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění.

nebo skupiny dřevin rostoucích mimo les, hrozí právnické osobě nebo fyzické podnikající osobě pokuta až do výše 1.000.000 Kč dle § 88, odst. 1 zákona o ochraně přírody a krajiny či pokuta do výše 2.000.000 Kč za narušení krajinného rázu, závažného poškození nebo zničení významného krajinného prvku, neuvedení poškozené části přírody chráněnou podle tohoto zákona do původního stavu, a jiné dle § 88 odst. 2 zákona o ochraně přírody a krajiny.¹⁰⁸

Za nepovolené kácení ČIŽP uložila v OI Praha pokutu 95 000 Kč fyzické osobě podnikající, která pokácela skupinu 10 vrostlých dřevin rostoucí mimo les v Babicích u Řehenic. Ty představovaly významný krajinný objekt v okrajové části obecního intravilánu. Mezi kontrolovanými uloženými opatřeními k nápravě převažovala zejména také realizace náhradní výsadby dřevin.¹⁰⁹

Významně byly zastoupeny kontroly plnění stanovených podmínek pro výkon činnosti ve vztahu k ochraně biotopů zvláště chráněných druhů rostlin, živočichů a maloplošných chráněných území, obvykle v souvislosti s obhospodařováním krajiny nebo stavební činností. Nejzávažnější pochybení ČIŽP řešila v souvislosti se zásahy do zvláště chráněných území a významných krajinných prvků způsobených terénními úpravami, stavební činností či časté devastační následky způsobené využíváním technologií dle § 88 zákona o ochraně přírody a krajiny.¹¹⁰ Za tyto činnosti související s výstavbou lyžařského areálu na pozemcích ležících ve třetí zóně CHKO Jeseníky a ptačí oblasti Jeseníky, která spočívala v rozsáhlých terénních úpravách, stavbě sjezdovky, nepovoleného zalesňování nepůvodními druhy dřevin, a tím zásah do biotopu zvláště chráněných druhů, uložila ČIŽP společnosti SKI Karlov pokutu

¹⁰⁸ Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění.

¹⁰⁹ ČIŽP ©2021: Výroční zpráva 2021 (online) [cit.2022.10.10], dostupné z <<https://www.cizp.cz/sites/cizp.cz/files/202206/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD%20zpr%C3%A1va%20%C4%8CI%C5%BDP%20za%20rok%202021.pdf>>.

¹¹⁰ Dle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění.

400 000 Kč. Kromě uložené pokuty inspekce omezila terénní úpravy související s výstavbou a provozem lyžařských a cyklistických tratí.¹¹¹

Ze zákazů vztahující se k ochraně zvláště chráněných druhů živočichů, konkrétně mravenců rodu *Formica*, ještěrky obecné a čmeláků rodu *Bombus* byla inspekcí uložena pokuta ve výši 100 000 Kč v OI Plzeň společnosti ZUD, a.s., která odbagrovala do hloubky až čtyř metrů plochu 3 200 m² při stavební činnosti v souvislosti se sanací a rekultivací důlního díla lom Terézie ve Vranovicích.¹¹² Zvláště chránění živočichové jsou chráněni ve všech svých vývojových stádiích i uhynulí, a to včetně jejich sídel. Je zpravidla zakázáno zasahovat do přirozeného vývoje zvláště chráněných živočichů, zejména je chytat, chovat v zajetí, rušit, zraňovat nebo usmrcovat, sbírat, ničit, poškozovat či přemísťovat jejich vývojová stádia nebo jimi užívaná sídla dle § 50 zákona o ochraně přírody a krajiny.¹¹³

Okrajově se ČIŽP věnovala i kontrolám dodržování zákazu komerčního využití nezpřístupněných jeskyní, neboť je dle § 10 zákona o ochraně přírody a krajiny zakázáno ničit, poškozovat nebo upravovat jeskyně nebo jinak měnit jejich dochovaný stav.¹¹⁴ Za toto jednání byla v OI Ústí nad Labem pokutována společnost Boží Dar s.r.o., ve výši 80 000 Kč, když nezamezila pohybu osob v šachtě. Uložená opatření a podmínky povinné subjekty většinou respektovaly.¹¹⁵

¹¹¹ ČIŽP ©2021: Výroční zpráva 2021 (online) [cit.2022.10.10], dostupné z <<https://www.cizp.cz/sites/cizp.cz/files/202206/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD%20zpr%C3%A1va%20%C4%8CI%C5%BDP%20za%20rok%202021.pdf>>.

¹¹² Tamtéž.

¹¹³ Dle § 50 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění.

¹¹⁴ Dle § 10 zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění.

¹¹⁵ ČIŽP ©2021: Výroční zpráva 2021 (online) [cit.2022.10.10], dostupné z <<https://www.cizp.cz/sites/cizp.cz/files/202206/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD%20zpr%C3%A1va%20%C4%8CI%C5%BDP%20za%20rok%202021.pdf>>.

4.3. Přestupky na úseku ochrany lese

Kontroly byly realizovány na lesních majetcích všech typů vlastnictví, a to s tématy vážícími se zejména na stav rozvoje kůrovců, asanaci dříví, jeho dopravu i situaci v přípravě obnovy lesů. Institut pokut a ukládání opatření k nápravě byl v hodnoceném roce využíván pouze v případech opakovaného a hrubého porušení zákonů.¹¹⁶

Přestupky, za které byly uděleny pokuty právnickým nebo fyzickým osobám podnikajícím dle § 4 zákona o České inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa,¹¹⁷ se týkali zejména zanedbání ochrany lesa a opatření zabraňujících rozvoji biotických činitelů, porušování předpisů při obnově lesů, poškozování pozemků určených k plnění funkcí lesa, lesní dopravy, nepovolené zábory pozemků určených k plnění funkcí lesa, odpady a odpadky v lesích, neplnění uložených opatření k nápravě nezákonného stavu lesního majetku apod.¹¹⁸ Mezi nejvyšší pravomocné pokuty uložené patří ta v OL Hradec Králové společnosti DrLes, s.r.o., nabízející komplexní služby vlastníkům lesních pozemků od těžby dřeva, odlesňování, pěstební činnosti až k výškovým pracím. ČIŽP zjistila, že společnost těmito činnostmi významně narušila lesní půdu v okolí Vrchlabí, kde došlo k erozi a následnému nadměrnému působení biotických a abiotických škodlivých činitelů. Pokuta byla udělena ve výši 450 000 Kč. V OI České Budějovice byla udělena společnosti REKULTIVA AG, s. r. o. pokuta ve výši 400 000 Kč za neoprávněné použití půdy k jiným účelům než k plnění funkcí lesa. ČIŽP zjistila provedení nezákonných terénních úprav na lesním pozemku, které spočívaly v odvozu lesní půdy za účelem chráněného nerostu vltavínu a následným navezením plochy jinou zeminou. V OL Havlíčkův Brod společnost

¹¹⁶ ČIŽP ©2021: Výroční zpráva 2021 (online) [cit.2022.10.10], dostupné z <<https://www.cizp.cz/sites/cizp.cz/files/202206/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD%20zpr%C3%A1va%20%C4%8CI%C5%BDP%20za%20rok%202021.pdf>>.

¹¹⁷ Dle § 4 zákon č. 282/1991 Sb., o České inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa, v platném znění.

¹¹⁸ ČIŽP ©2021: Výroční zpráva 2021 (online) [cit.2022.10.10], dostupné z <<https://www.cizp.cz/sites/cizp.cz/files/202206/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD%20zpr%C3%A1va%20%C4%8CI%C5%BDP%20za%20rok%202021.pdf>>.

EUROFIN – IMC, s.r.o., byla udělena pokuta ve výši 50 000 Kč za zavezení lesních pozemků o celkové výměře 0,57 ha odpadní zeminou z různých stavebních akcí. Výška navážky dosahovala místy až 15 metrů.¹¹⁹

V roce 2021 nedošlo v oblasti nepovolených těžeb dříví k navýšení aktivit, zřejmě z důvodu celkového nedostatku dříví na trhu v důsledku nahodilých těžeb.¹²⁰

4.4. Přestupky na úseku ochrany odpadového hospodářství

Kontrolní činnost ČIŽP prověřovala podněty ve věci dodržování legislativy v odpadovém hospodářství, která se týkala výrobků s ukončenou životností, obalů a chemických látek a dodržování zákona o integrované prevenci nebo zákona o odpadech u různých typů zařízení. Jednalo se především o skládky odpadů během všech fází provozu. Dále byly kontrolovány provozy spaloven odpadů provázeny nárůstem zdravotnického odpadu a zařízení k úpravě či k dekontaminaci odpadů.¹²¹

ČIŽP provedla kontrolu a v OI Plzeň udělila jednu z nejvyšších pokut vy výši 800 000 Kč společnosti ROBSTAV, k.s., která neoprávněně nakládala s odpady z různých staveb v minimálně v třech lokalitách v okolí Plzně. Společnost jako původce odpadů se dopustila přestupku dle § 118 zákona o odpadech.¹²² Při stanovení výše pokuty bylo zohledněno velké množství uloženého odpadu (tisíce tun), skutečnost, že bylo zasaženo několik lokalit, opakovaný výskyt, a především možnost úniku kontaminantů do podzemních vod, půdy a okolní bioty. V OI Praha

¹¹⁹ ČIŽP ©2021: Výroční zpráva 2021 (online) [cit.2022.10.10], dostupné z <<https://www.cizp.cz/sites/cizp.cz/files/202206/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD%20zpr%C3%A1va%20%C4%8CI%C5%BDP%20za%20rok%202021.pdf>>.

¹²⁰ Tamtéž.

¹²¹ Tamtéž.

¹²² Dle § 118 zákon č. 541/2020 Sb., o odpadech, v platném znění.

byla udělena pokuta fyzické osobě oprávněné k podnikání Romanu Marošovi ve výši 490 000 Kč za nedovolené skladování odpadu. Jednalo se o odpad přijatý do mobilního zařízení ke sběru a výkupu na nepovoleném místě na pozemku v k. ú. Komořany. V roce 2019 se jednalo minimálně celkem o 270 tun odpadu kategorie nebezpečný (např. kaly z lapáku nečistot, obaly obsahující zbytky nebezpečných látek) a 81 tun odpadu kategorie ostatní (např. objemný odpad). Za rok 2018 se jednalo o odpad kategorie nebezpečný v minimálním celkovém množství 521 tun a odpad kategorie ostatní v celkovém množství 68 tun.¹²³ Skladování odpadů dle § 31 odst. 1 písm a) a b) zákona o odpadech může provozovatel provádět pouze v zařízení ke skladování odpadu, které se nachází na pozemku určeném k tomuto účelu územním rozhodnutím nebo územním souhlasem nebo ve stavbě určené k tomuto účelu stanovené kolaudačním rozhodnutím, oznámením o užívání nebo kolaudačním souhlasem nebo povolením stavby, není-li vyžadována kolaudace podle stavebního zákona, a je-li zařízení ke skladování odpadu provozováno v souladu s technickými podmínkami, které zajistí ochranu životního prostředí a zdraví lidí, stanovenými vyhláškou o podrobnostech.¹²⁴

V OI Ústí na Labem ČIŽP provedla kontrolu společnosti PD Power, s.r.o., které patří zařízení pro sběr, výkup a využívání odpadů a zjistila, že společnost od roku 2017 nedovoleně přepravuje odpad z Německa do ČR. Jednalo se o přepravu plastové směsi ze sběru komunálního odpadu a netříděného odpadu z domácností. Tato přeprava byla označována jako přeprava „zeleného odpadu“ a přitom šlo o odpad, ke kterému je potřeba souhlas Ministerstva životního prostředí. Odpad, jelikož nebyl dále roztríděn či jinak zpracován, ale pouze uložen začal zapáchat, a tudíž obtěžovat občany. ČIŽP uložila společnosti pokutu ve výši 300 000 Kč proti které se společnost odvolala a Ministerstvo životního prostředí pokutu změnilo na 280 000 Kč.¹²⁵ Přeprava odpadů z České republiky do jiných

¹²³ ČIŽP ©2021: Pokuta 800 tisíc korun za nelegální skladování a odstraňování odpadu na Plzeňsku (online) [cit.2023.02.28], dostupné z <<https://www.cizp.cz/pokuta-800-tisic-koron-za-nelegalni>>.

¹²⁴ Dle § 31 zákon č. 541/2020 Sb., o odpadech, v platném znění.

¹²⁵ ČIŽP ©2021: Výroční zpráva 2021 (online) [cit.2022.10.10], dostupné

členských států je povolena pouze v případě, že v České republice nejsou vhodná zařízení. Přeprava odpadů do třetích zemí je zakázána. Přeshraniční přeprava odpadů se řídí přímo použitelným právním předpisem Evropských společenství, který s účinností od 12. 7. 2007 nahradil nařízení (EHS) č. 259/93. Odpady určené k využití jsou rozděleny do dvou kategorií či seznamů, a to „zeleného“ a „žlutého“. „Zelený seznam“ je přílohou III nařízení 1013/2006 a zahrnuje odpady uvedené v příloze IX Basilejské úmluvy a další zbytkové odpady ze „zeleného“ seznamu. „Žlutý seznam“ tvoří příloha IV nařízení 1013/2006 a zahrnuje odpady uvedené v přílohách II a VIII Basilejské úmluvy a další zbytkové odpady ze „žlutého“ a „červeného“ seznamu.¹²⁶ Příslušným správním orgánem pro přeshraniční přepravu odpadů je Ministerstvo životního prostředí ČR, které vydává souhlasy k přepravě jednotlivých druhů odpadů k využití nebo odstranění z ČR do ES nebo jiných států k přepravě odpadů přes ČR a k přepravě jednotlivých druhů odpadů k využití – recyklaci do ČR.¹²⁷ V případě nesplnění výše uvedeného dochází k přestupku.

V OI České Budějovice byla udělena pokuta 200 000 Kč společnosti EKOPUR, s.r.o., za porušení povinností stanovených provozním řádem k provozu dekontaminačního zařízení k úpravě zdravotnických odpadů. Bylo zjištěno překročení kapacity zařízení, neprováděné kontroly účinností zařízení, neoznačování nebezpečných odpadů a dále pochybení při vedení evidence.¹²⁸ Dle § 89 odst. 1 zákona č. 541/2020 Sb., o odpadech je stanovena povinnost pro všechny právnické osoby a podnikající fyzické osoby, které jsou „původcem odpadu ze zdravotní péče“. Tyto osoby jsou povinny zpracovat „pokyny pro

z <<https://www.cizp.cz/sites/cizp.cz/files/202206/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD%20zpr%C3%A1va%20%C4%8CI%C5%BDP%20za%20rok%202021.pdf>>.

¹²⁶ MŽP ©2008-2023: Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) o přepravě odpadů – Ministerstvo životního prostředí (online) [cit.2023.02.25], dostupné z <https://www.mzp.cz/cz/narizeni_epes_odpady>.

¹²⁷ ČÍŽP ©2021: Přeshraniční přeprava odpadů (online) [cit.2023.03.27], dostupné z <<https://www.cizp.cz/rok-2005/preshranicni-preprava-odpadu>>.

¹²⁸ ČÍŽP ©2021: Výroční zpráva 2021 (online) [cit.2022.10.10], dostupné z <<https://www.cizp.cz/sites/cizp.cz/files/202206/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD%20zpr%C3%A1va%20%C4%8CI%C5%BDP%20za%20rok%202021.pdf>>.

nakládání s odpady“.¹²⁹

Pokyny jsou dle zákona o odpadech „součástí provozního řádu“ zpracovaného dle zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů. Přejídné ustanovení v § 155 odst. 8 zákona o odpadech. „Právníká nebo podnikající fyzická osoba je povinna zpracovat pokyny podle § 89 odst. 1 či odst. 2 do dvou let ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona“.¹³⁰

Dle ČÍŽP není pozorován výraznější negativní trend v oblasti odpadového hospodářství. Nejčastějším problémem zůstává nakládání se stavebními a demoličními odpady v rozporu s právní úpravou.¹³¹

¹²⁹ Zákona č. 541/2020 Sb., o odpadech, v platném znění.

¹³⁰ Hygienická stanice hlavního města Prahy ©2021: Informace pro zdravotnická zařízení, zařízení sociálních služeb a další producenty odpadů vyžadujících zvláštní zacházení (změny v zákoně o odpadech) (online) [cit.2022.10.10], dostupné z <<https://www.hygpaha.cz/informace-pro-zdravotnicka-zarizeni-zarizeni-socialnich-sluzeb-a-dalsi-producenty-odpadu-vyzadujicich-zvlastni-zachazeni-zmeny-v-zakone-o-odpadech/>>.

¹³¹ ČÍŽP ©2021: Výroční zpráva 2021 (online) [cit.2022.10.10], dostupné z <<https://www.cizp.cz/sites/cizp.cz/files/202206/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD%20zpr%C3%A1va%20%C4%8CI%C5%BDP%20za%20rok%202021.pdf>>.

ZÁVĚR

Dle zjištěných a uvedených informací v této práci je zřejmé, že ochrana životního prostředí je obsažena ve velkém množství právních předpisů. Vzhledem k tomu, že právní předpisy jsou vzájemně propojeny, a ještě obsahují četné odkazy na jiné právní normy, se právní ochrana životního prostředí jeví nejednotně, čímž oslabuje účinnost jednotlivých ustanovení, která nejsou vždy vzájemně v souladu. Výsledkem je velmi složitý systém.

Účinnost přestupkového zákona je určitým přínosem pro ochranu životního prostředí a jeho složek. Úprava zjednodušuje rozhodování orgánů ochrany životního prostředí. Uplatní se však pouze v případě, že zvláštní právní předpisy nestanoví jinak, což je v oblastech ochrany životního prostředí velmi časté z důvodu rozsáhlého množství zvláštních právních předpisů. Správněprávní odpovědnost v oblasti ochrany životního prostředí neboli ekologicko-právní odpovědnost se jeví jako důležitá součást práva na ochranu životního prostředí. Schopnost, ale tímto způsobem ovlivňovat chování lidí není úplná. I přes zakotvení ochrany životního prostředí do právních předpisů dochází k dalším četným přestupkům.

Nezastupitelnou součástí v tomto případě je dozorová a kontrolní činnost, kterou zabezpečuje Česká inspekce životního prostředí. Prostřednictvím inspekce je možnost státního donucování k dosažení požadovaného chování či stavu. Dle zjištěných informací hlavním tlakem inspekce na subjekty jsou právě prováděné kontroly s důrazem na dodržování právních předpisů v oblasti ochrany životního prostředí. S rostoucími požadavky na ochranu životního prostředí rostou i požadavky na řešení případů porušování právních předpisů v oblasti životního prostředí, což má za následek přetížení České inspekce životního prostředí.

Z vybraných přestupků v ochraně životního prostředí způsobené právníckými osobami a fyzickými osobami podnikajícími, které byly zjištěny při kontrolní činnosti inspekcí vyplývá, že nejčastěji porušované právní předpisy a ukládané

sankce (příloha 6) byly za chybné nakládání s odpady a porušování ochrany přírody a krajiny. Vzhledem k tomu, že u uvedených subjektů se mnohdy jednalo o opakující se přestupky, bylo by efektivní zavést oficiální záznamy s údaji o těchto subjektech a jimi spáchaných přestupcích, a to dle druhů, závažnosti a území. Tímto by se posléze i zefektivnilo vyhodnocování přestupku a trestu po právní stránce a zejména ukládání pokut.

Přestože dle zjištěných informací je nejpoužívanějším správním trestem na úseku ochrany životního prostředí pokuta, tak ukládané pokuty i přes vysoké částky nezabraňují určitým subjektům v recidivě přestupků. Sankční nástroje, ale i tak nepochybně patří k základům právní úpravy ochrany.

Z informací zjištěných a uvedených v této práci vyplývá, že každá složka životního prostředí má své speciálně vyčleněné způsoby ochrany v závislosti na svých potřebách, které se ale zároveň navzájem překrývají. Je tedy zřejmé, že tento problém nemůže být řešen jedním oborem, v tomto případě právem, ale měl by se prolínat do všech praktických oborů.

Možným zlepšením situace by mohlo být navýšení sazeb sankcí a kontrol. A zároveň efektivnější poskytování dotací na zlepšování ochrany životního prostředí, například v odpadovém hospodářství na zajištění technického vybavení. Vhodným i výhodným řešením by byla optimalizace nastavení pravidel a procesů, respektování příslušné legislativy a efektivně vše aplikovat do praxe, zajistit soulad s legislativou.

Závěrem je podstatné uvést, že prognózy jednotlivých možných variant řešení k zefektivnění ochrany životního prostředí uvedených taktéž v této práci se mohou stát do budoucna přínosem, ale nelze objektivně stanovit, který přístup bude ten nejvíce vhodný.

Nejdůležitějším zůstává přístup člověka k životnímu prostředí, způsobu života a víra v lidský rozum. Za další zvyšování významu vědy a techniky a důvěra v to, že člověk bude schopen všechny problémy vyřešit.

Cílem této práce bylo poskytnout ucelený obraz na obsáhlé téma porušování ochrany životního prostředí právníckými a podnikajícími fyzickými osobami a uvést konkrétní příklady porušování životního prostředí z kontrolní činnosti České inspekce životního prostředí.

PŘEHLED LITERATURY A POUŽITÝCH ZDROJŮ

Literatura:

- BOHADLO, D., 2022: Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: komentář. 2. vydání. Wolters Kluwer, Praha. ISBN 978-80-7676-419-4.
- DAMOHORSKÝ, M., a kol., 2010: Právo životního prostředí. 3. vyd. C.H. Beck, Praha. S. 29-30. ISBN 978-80-7400-338-7.
- GRYGAR, T., 2020: Specifika řízení o přestupku právnické osoby. C.H. Beck, Praha. ISBN 978-80-7400-783-5.
- HORZINKOVÁ, E., FIALA, Z., 2019: Správní právo hmotné: obecná část. 3. aktualizované vydání. Leges, Praha. S.37. ISBN 978-80-7502-353-7.
- FIALA, Z., FRUMAROVÁ, K., HORZINKOVÁ E., ŠKUREK M., 2021: Správní právo trestní. 2. aktualizované vydání. Leges, Praha. Student. ISBN 978-80-7502-531-9.
- FRUMAROVÁ, K., 2017: Správní trestání. Leges, Praha. ISBN 978-80-7502-250-9.
- JELÍNKOVÁ, J., HAVELKOVÁ S., 2018: Přestupky v praxi orgánů ochrany životního prostředí. C.H. Beck, Praha. ISBN 978-80-7400-839-9.
- JEMELKA, L., 2020: Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích: komentář. 2. vydání. C.H. Beck, Praha. ISBN 978-80-7400-772-9.

- TUHÁČEK, M., a JELÍNKOVÁ J., 2015: Právo životního prostředí: praktický průvodce. Grada, Praha. ISBN 978-80-247-5464-2.
- MATES, P., et al., 2017: Základy správního práva trestního. 7., přepracované vydání. C.H. Beck, Praha. ISBN 978-80-7400-680-7.

Právní předpisy:

- Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, v platném znění.
- Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění.
- Zákon č. 282/1991 Sb., o České inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa, v platném znění.
- Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, v platném znění.
- Zákon č. 255/2012 Sb. o kontrole (kontrolní řád), v platném znění.
- Zákon. č. 500/2004 Sb., správní řád, v platném znění.
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, v platném znění.
- Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů, v platném znění.
- Zákon č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí, v platném znění.
- Zákon č. 224/2015 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými směsmi a o změně zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, v platném znění.
- Zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, v platném znění.
- Zákon č. 156/1998 Sb., o hnojivech, pomocných půdních látkách, rostlinných biostimulantech a substrátech a o agrochemickém zkoušení zemědělských půd, v platném znění.
- Zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, v platném znění.

- Zákon č. 276/2003 Sb., o Antarktidě a o změně některých zákonů, v platném znění.
- Zákon č. 100/2004 Sb., o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, v platném znění.
- Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně některých zákonů, v platném znění.
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v platném znění.
- Zákon č. 149/2003 Sb., o uvádění do oběhu reprodukčního materiálu lesních dřevin lesnicky významných druhů a umělých kříženců, určeného k obnově lesa a k zalesňování, a o změně některých souvisejících zákonů, v platném znění.
- Zákon č. 162/2003 Sb., o podmínkách provozování zoologických zahrad a o změně některých zákonů, v platném znění.
- Zákon č. 78/2004 Sb., o nakládání s geneticky modifikovanými organismy a genetickými produkty, v platném znění.
- Zákon č. 541/2020 Sb., o odpadech, v platném znění.
- Zákon č. 542/2020 Sb., o výrobcích s ukončenou životností, v platném znění.
- Zákon č. 477/2001 Sb., o obalech a o změně některých zákonů, v platném znění.

Internetové zdroje:

- MŽP, © 2008–2023: Zdroje znečišťování (online) [cit. 2023.02.28], dostupné z <https://www.mzp.cz/cz/zdroje_znecistovani_ovzdusi>.
- ARNIKA, © 2001-2023: Průmyslové znečištění (online) [cit. 2023.01.26], dostupné z <<https://arnika.org/toxicke-latky/nase-temata/prumyslove-znecisteni>>.
- ČIŽP, © 2021: Úvodní stránka (online) [cit. 2022.10.19], dostupné z <<https://www.cizp.cz/cizp/ceska-inspekce-zivotniho-prostredi>>.
- MŽP, © 2008–2023: Obecná ochrana přírody a krajiny (online) [cit. 2023.02.28], dostupné z <https://www.mzp.cz/cz/obecna_ochrana_prirody_krajiny>.
- MŽP, © 2008-2023: Historie a poslání MŽP (online) [cit. 2023.01.26], dostupné z <<https://www.mzp.cz/cz/ministerstvo>>.
- MŽP, © 2008-2023: Odpadové hospodářství (online) [cit. 2023.01.26], dostupné z <https://www.mzp.cz/cz/odpadove_hospodarstvi>.
- ČIŽP ©2021: Ochrana přírody – právní normy (online) [cit. 2023.01.31.], dostupné z <https://www.cizp.cz/pusobnost/ochrana-prirody/ochrana-prirody-pravni-normy>>.
- ČIŽP ©2021: Ochrana vod – právní normy (online) [cit.2022.10.31], dostupné z <<https://www.cizp.cz/pusobnost/ochrana-vod/ochrana-vod-pravni-normy>>.
- ČIŽP ©2021: Ochrana lesa – právní normy (online) [cit. 2022.11.29], dostupné z: <<https://www.cizp.cz/pusobnost/ochrana-lesa/ochrana-lesa-pravni-normy>>.

- ČIŽP ©2021: Odpadové hospodářství – právní normy [cit.2022.11.21], dostupné z <<https://www.cizp.cz/pusobnost/odpadove-hospodarstvi/odpadove-hospodarstvi-pravni-normy>>.
- ČIŽP ©2021: Působnosti (online) [cit. 2022.12.16], dostupné z <<https://www.cizp.cz/pusobnost/ekologicka-ujma/pusobnosti>>.
- ČIŽP ©2021: Výroční zpráva 2021 (online) [cit. 2022.10.10], dostupné z <<https://www.cizp.cz/sites/cizp.cz/files/202206/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD%20zpr%C3%A1va%20%C4%8CI%C5%BDP%20za%20rok%202021.pdf>>.
- ČIŽP ©2021: Ochrana přírody (online) [cit. 2023.01.31], dostupné z: <<https://www.cizp.cz/pusobnost/ochrana-prirody>>.
- MŽP, © 2008–2023: Státní politika životního prostředí České republiky 2030 s výhledem do 2050 (online) [cit. 2023.02.28], dostupné z <[https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/statni_politika_zivotniho_prostredi/\\$FILE/OPZPUR-SPZP_2030-20211203.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/statni_politika_zivotniho_prostredi/$FILE/OPZPUR-SPZP_2030-20211203.pdf)>.
- Portál životního prostředí, ©2021: Právní úprava ochrany životního prostředí (online) [cit. 2023.02.28], dostupné z <https://portalzp.praha.eu/jnp/cz/eia_ippc_pravo/pravni_uprava_ochrany_zp/index.html>.
- ČIŽP ©2021: Ochrana vod (online) [cit. 2022.10.31], dostupné z <<https://www.cizp.cz/pusobnost/ochrana-vod>>.
- ČIŽP ©2021, Ochrana lesa (online) [cit. 31.10.2022], dostupné z <<https://www.cizp.cz/pusobnost/ochrana-lesa>>.
- ČIŽP ©2021: Odpadové hospodářství [cit. 2022.11.21], dostupné z <<https://www.cizp.cz/pusobnost/odpadove-hospodarstvi>>.

- ČIŽP ©2021: Kontrola a možné sankce (online) [cit. 2023.01.31], dostupné z <<https://www.cizp.cz/pusobnost/logo-cites/kontrola-a-mozne-sankce>>.
- Právo v ŽP ©2021: Ekoporadenství (online) [cit. 2023.01.29], dostupné z <<https://ekoporadenstvi.ic.cz/pravo-zp.html>>.
- ČIŽP ©2021: Pokuta 800 tisíc korun za nelegální skladování a odstraňování odpadu na Plzeňsku (online) [cit. 2023.02.28], dostupné z <<https://www.cizp.cz/pokuta-800-tisic-korun-za-nelegalni>>.
- Lidové noviny © 2008: Stát plánuje zvýšení pokut za ničení přírody – Ministerstvo životního prostředí (online) [cit. 2023.01.29], dostupné z <https://www.mzp.cz/cz/articles_20200914_LN_zvyseni_pokut_niceni_prirody>.
- MŽP ©2008-2023: Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) o přepravě odpadů – Ministerstvo životního prostředí (online) [cit.2023.02.25], dostupné z <https://www.mzp.cz/cz/narizeni_epes_odpady>.
- ČIŽP ©2021: Přeshraniční přeprava odpadů (online) [cit.2023.02.27], dostupné z <<https://www.cizp.cz/rok-2005/preshranicni-preprava-odpadu>>.
- Hygienická stanice hlavního města Prahy ©2021: Informace pro zdravotnická zařízení, zařízení sociálních služeb a další producenty odpadů vyžadujících zvláštní zacházení (změny v zákoně o odpadech) (online) [cit. 2022.10.10], dostupné z <<https://www.hygpaha.cz/informace-pro-zdravotnicka-zarizeni-zarizeni-socialnich-sluzeb-a-dalsi-producenty-odpadu-vyzadujicich-zvlastni-zachazeni-zmeny-v-zakone-o-odpadech/>>.

Tabulky:

- Příloha 1: Přehled kompetencí v jednotlivých složkách životního prostředí (ČIŽP ©2021: výroční zpráva (online) [cit.2023.10.10], dostupné z <<https://www.cizp.cz/sites/cizp.cz/files/2022-06/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD%20zpr%C3%A1va%20%C4%8CI%C5%BDP%20za%20rok%202021.pdf>>).
- Příloha 3: Počty kontrol dle oblastních inspektorátů (ČIŽP ©2021: výroční zpráva (online) [cit.2023.02.23], dostupné z <<https://www.cizp.cz/sites/cizp.cz/files/2022-06/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD%20zpr%C3%A1va%20%C4%8CI%C5%BDP%20za%20rok%202021.pdf>>).
- Příloha 4: Přehled činnosti ČIŽP za rok 2021 dle složek (ČIŽP ©2021: výroční zpráva (online) [cit.11.01.2023], dostupné z <<https://www.cizp.cz/sites/cizp.cz/files/2022-06/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD%20zpr%C3%A1va%20%C4%8CI%C5%BDP%20za%20rok%202021.pdf>>).
- Příloha 5: Meziroční srovnání výše uložených pokut (ČIŽP ©2021: výroční zpráva (online) [cit.06.01.2023], dostupné z <<https://www.cizp.cz/sites/cizp.cz/files/2022-06/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD%20zpr%C3%A1va%20%C4%8CI%C5%BDP%20za%20rok%202021.pdf>>).
- Příloha 6: Vydané pokuty v roce 2021 (ČIŽP ©2021: výroční zpráva (online) [cit.26.01.2023], dostupné z <<https://www.cizp.cz/sites/cizp.cz/files/2022-06/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD%20zpr%C3%A1va%20%C4%8CI%C5%BDP%20za%20rok%202021.pdf>>).

Obrázky:

- Příloha 2: Znázornění působnosti oblastních inspektorátů (ČIŽP ©2021: Organizační struktura (online) [cit.26.01.2023], dostupné z <<https://www.cizp.cz/cizp/organizacni-struktura>>).

PŘEHLED PŘÍLOH

Příloha 1: Přehled kompetencí v jednotlivých složkách životního prostředí (výroční zpráva ČIŽP, 2021).

Příloha 2: Znázornění působnosti oblastních inspektorátů (výroční zpráva ČIŽP, 2021).

Příloha 3: Počty kontrol dle oblastních inspektorátů (výroční zpráva ČIŽP, 2021).

Příloha 4: Přehled činnosti ČIŽP za rok 2021 dle složek (výroční zpráva ČIŽP, 2021).

Příloha 5: Meziroční srovnání výše uložených pokut (výroční zpráva ČIŽP, 2021).

Příloha 6: Vydané pokuty v roce 2021 (výroční zpráva ČIŽP, 2021).

PŘÍLOHY

Příloha 1: Přehled kompetencí v jednotlivých složkách životního prostředí (výroční zpráva ČIŽP, 2021).

Kompetence ČIŽP		Odborná oddělení ochrany životního prostředí					
		Ovzduší	Voda	Odpady	Integrovaná prevence	Příroda	Les
Dozor	Kontroly, revize, prověrky, šetření apod.	•	•	•	•	•	•
	Pokuty právnickým osobám	•	•	•	•	•	•
Sankce	Pokuty fyzickým osobám	•		•	•	•	
	Omezení nebo zastavení činnosti, provozu	•		•	•	•	•
Opatření	Opatření k nápravě zjištěných nedostatků a dále také závažných stavů dle vodního zákona	•	•	•	•	•	•
	Zadržení a zabavení nelegálních exemplářů ohrožených druhů živočichů či rostlin					•	
	Odebrání nedovoleně držených jedinců, odebrání výrobků	•			•	•	
Evidence havárií	A spolupráce při jejich řešení	•	•				
Stanoviska	Stanoviska, vyjádření, souhlasy pro jiné orgány	•	•	•	•	•	•
Podněty	Řešení podnětů	•	•	•	•	•	•

Kontrolní činnost v roce 2021 prováděli inspektoři ve všech oblastech životního prostředí.

Příloha 2: Znázornění působnosti oblastních inspektorátů (www.cizp.cz, 2021).

ČIŽP tvoří 10 oblastních inspektorátů, 2 pobočky a ředitelství.

K 31. prosinci 2021 měla 564 příslušníků. Inspektoráty se nacházejí v Praze, Českých Budějovicích, Plzni, Ústí nad Labem, Liberci, Hradci Králové, Havlíčkově Brodě, Brně, Olomouci, Ostravě, Zlíně a Karlových Varech.

Příloha 3: Počty kontrol dle oblastních inspektorátů (výroční zpráva ČIŽP, 2021).

	2017	2018	2019	2020	2021
OI Praha	2200	2221	1970	1353	1532
OI České Budějovice	1146	1293	1331	907	853
OI Plzeň	1667	1635	1675	1137	1150
OI Ústí nad Labem	1393	1564	1517	1055	967
OI Hradec Králové	1682	1782	2099	1610	1272
OI Havlíčkův Brod	1408	1405	1474	1012	1089
OI Brno	1962	2064	2224	1454	1248
OI Olomouc	1244	1227	1327	977	810
OI Ostrava	1705	1705	1698	1226	1212
OI Liberec	788	900	867	590	634
Ředitelství	669	776	714	463	417

V roce 2021 bylo provedeno 1 231 kontrol, což je o 553 méně než v roce 2020. Důvodem poklesu byla epidemiologická situace a nízký počet inspektorů.

Příloha 4: Přehled činnosti ČIŽP za rok 2021 dle složek (výroční zpráva ČIŽP, 2021).

	Ochrana ovzduší	Ochrana vod	Odpadové hospodář- ství	Ochrana přírody a CITES	Ochrana lesa	Integro- vané agendy	CELKEM 2021
Počet inspektorů (vedoucí oddělení + inspektoři; konečný stav k 31. 12.)*	79	84	93	77	46	17	396
Počet kontrol	2813	2235	2651	2113	913	506	11231

V roce 2021 měla ČIŽP 396 inspektorů. Každý inspektor byl tak byl zodpovědný přibližně za 28 inspekcí.

Příloha 5: Meziroční srovnání výše uložených pokut (výroční zpráva ČIŽP, 2021).

	Počet uložených pokut	Počet pokut v právní moci	Celková výše pokut v právní moci (Kč)
2021	1712	1673	79387735
2020	2109	2041	87604415
2019	2630	2532	112329717
2018	2641	2547	100274621
2017	2712	2655	113051685

V roce 2021 vydala ČIŽP 1 673 rozhodnutí o pokutě, což je o 368 pravomocných rozhodnutí o pokutě méně než v roce 2020. Důvodem poklesu byla epidemiologická situace a nízký počet inspektorů.

Příloha 6: Pokuty vydané v roce 2021 (výroční zpráva ČIŽP, 2021).

	Ochrana ovzduší	Ochrana vod	Odpadové hospodář- ství	Ochrana přírody a CITES	Ochrana lesa	Integro- vané agendy	CELKEM 2021	
		252	372	529	453	69	37	1712
Pokuty								
		284	349	515	448	64	33	1673
	13 532 000	16 635 035	34 905 000	8 082 200	4 579 500	1 654 000	79 387 735	

Z celkového počtu 1 712 pokut bylo nejvíce pokut uloženo v oblasti nakládání s odpady, a to 529 a v oblasti ochrany přírody a CITES 453 pokut.